

POLICY BRIEF 2022:12

Näkökulmia ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja poliittisen päätöksenteon tueksi.

Tämä julkaisu on toteutettu osana valtioneuvoston vuoden 2020 selvitys- ja tutkimussuunnitelman toimeenpanoa (tietokayttoon.fi).

Julkaisun sisällöstä vastaavat tiedon tuottajat, eikä tekstisisältö välttämättä edusta valtioneuvoston näkemystä.

Siiloista strategiseen kehittämiseen – sovittelun mahdollisuudet Suomessa

Lasse Peltonen, professori, Itä-Suomen yliopisto

Vaula Haavisto, erikoistutkija, Itä-Suomen yliopisto

Hilkka Heinonen, yliopistonlehtori, Itä-Suomen yliopisto

Henrik Elonheimo, erikoistutkija, Itä-Suomen yliopisto

Sovittelun kehitys on ollut Suomessa monipuolista ja vilkasta 2000-luvulla: nykyään on käytössä jo toistakymmentä erilaista sovittelumenettelyä. Sovittelun rakenteiden kehittäminen, kuten julkisen vallan toimien koordinointi tai sovittelun laadunvarmistus, on kuitenkin jäänyt jälkeen sovittelun osa-alueiden kehityksestä. Sovittelun lupauksen – esimerkiksi osapuolten tarpeet huomioivan ja kustannustehokkaan käsittelyn tai osallisuuden vahvistamisen – lunastaminen edellyttää kokonaisvaltaisempaa strategista otetta yhteistyössä julkisen vallan ja sovittelun toimijakentän kesken.

Rakenteiden kehittäminen jäänyt jälkeen sovittelumenettelyiden laajentuessa

Suomalainen sovittelun ja vaihtoehtoisen konfliktinratkaisun kenttä on kehittynyt voimakkaasti 2000-luvulla. Se on sekä institutionalisoitunut lainsäädännön myötä että laajentunut uusille alueille. Suomessa toimii satoja sovittelun ammattilaisia ja tuhansia vapaaehtoissovittelijoita. Suomessa on käytössä kaksitoista erilaista sovittelun osa-aluetta, joiden piirissä sovitellaan kymmeniä tuhansia erilaisia kiistoja vuodessa eri elämänalueilla. Näiden lisäksi voidaan tunnistaa erilaisia sovittelun kaltaisia tai sovinollisuutta edistäviä toimintamalleja. Ala on voimakkaasti kehittynyt ja ammattimaistunut sovittelun lainsäädännön kehittyessä. Kehityksen juuret ovat 1980-luvulla, jolloin moderni sovitteluliike alkoi saada jalansijaa Suomessa ja muissa pohjoismaissa.

Sovittelutoiminnan kasvu on merkinnyt myös kentän erikoistumista ja fragmentoitumista: kehitys sovittelun eri osa-alueilla on edennyt erilaisia polkuja, jotka ovat kiinnittyneet erilaisiin sovittelun traditioihin ja teoriataustoihin, erilaisiin organisaatioihin ja sovittelukentän vaikuttajiin. Toimijoiden kenttä on varsin hajanainen ja järjestäytymätön.

EU:n sovitteludirektiivin (2008/52/EY) mukaan sovittelulla tarkoitetaan ”jäsenneiltyä menettelyä, jossa riidan molemmat tai useammat osapuolet pyrkivät itse vapaaehtoisesti ratkaisemaan riitansa sovinnollisesti sovittelijan avustuksella”

Suomessa sovittelu on edennyt omatahtisesti eri aloilla ilman, että eri sovittelumenettelyistä koostuvaa kokonaisuutta olisi tarkemmin suunniteltu. Sovittelujärjestelmiä on niin julkisella kuin yksityiselläkin sektorilla, ja suunnitelmallisuuden taso vaihtelee osa-alueiden välillä. Sovittelijat eivät muodosta omaa ammattikuntaa eikä sovittelijoille ole syntynyt yhteisiä laatustandardeja. Sovittelijoiden koulutus ja koulutuksen saavutettavuus ovat jokseenkin epäyhtenäisiä.

Sovittelun laajempi rakenteellinen kehittäminen on jäänyt jälkeen sovittelun eri osa-alueiden dynaamisesta kehityksestä. Sovittelun kentällä onkin tunnistettu tarve sovittelualan yhteiseen ja järjestelmällisempään kehittämiseen. Sovittelun eri osa-alueiden

kehityskulkujen lisäksi on tarve hahmottaa sitä, millaisen kokonaisuuden sovittelun eri muodot Suomessa muodostavat.

Lunastaako sovittelu lupauksensa?

SUSTIMA-hankkeen tavoitteena oli selvittää ja tehdä päätelmiä siitä, miten sovittelun potentiaaliset hyödyt tai sovittelun ”lupaukset” saadaan hyödynnettyä Suomessa. Tällaisia lupauksia ovat mm. inhimillisen kärsimyksen ja taloudellisten kustannusten pienentäminen, tuomioistuinjärjestelmän kuormituksen vähentäminen, nopeus, osapuolten yhteistyön mahdollisuus myös tulevaisuudessa ja heidän itsemääräämisoikeutensa ja toimijuutensa säilyminen.

Sovittelun hyötyjä voidaan tarkastella kapeasti, jolloin huomio kiinnittyy sovittelun välittämiin tuloksiin ja ratkaisuihin sekä osapuolten tyytyväisyyteen. Laajempi tarkastelukulma ottaa huomioon sovittelun vaikutukset ja niiden pysyvyyden pidemmällä tähtäimellä. Sovittelulla voidaan edelleen tunnistaa tätäkin laajempia, toimijoiden voimaannuttamiseen ja tunnustamiseen sekä yhteiskunnan oikeudenmukaisuuden ja demokratian kehitykseen liittyviä hyötyjä. Sovittelun soveltaminen erilaisten ristiriitojen käsittelyyn merkitsee päätöksenteon luonteen muuttumista neuvottelevaan suuntaan hierarkkisen päätöksenteon sijaan. Tämä pitää sisällään potentiaalisesti hyvin merkittäviä muutoksia viranomaisten ja organisaatioiden toimintaan liittyen. Sovittelumenetelmien hyödyntäminen voi siis vaikuttaa hyvin monenlaisiin rooleihin, instituutioihin ja ammattikuntiin. Sovittelussa on kyse paitsi ammattilaisten toiminnasta, myös kansalaistaidoista.

"Sovittelua ei vielä käsitellä tasaveroisena ongelmanratkaisun muotona perinteisiin oikeudenkäytön ja hallinnon prosesseihin verrattuna"

Tutkimuksen aineisto ja menetelmät

SUSTIMA -hankkeen päätavoitteena on ollut selvittää ja kartoittaa suomalaisen sovittelukentän sekä vaihtoehtoisten konfliktinratkaisumuotojen tilaa ja tulevaisuuden mahdollisuuksia. Tavoite jakautuu kahteen osaan: 1) sovittelukentän nykytilan kartoitus ja 2) kehittämistarpeiden ja -mahdollisuuksien tunnistaminen.

SUSTIMA-hankkeen keskeisinä aineistoina käytettiin sovittelun eri osa-alueiden toimijoiden haastatteluita sekä kyselyitä. Lisäksi hankkeessa on hyödynnetty SUSTIMA-hankkeen järjestämässä työpajoissa koottuja aineistoja. Raportti sisältää myös katsauksen sovitteluaiheiseen kirjallisuuteen Suomessa.

Haastatteluja tehtiin 22 kappaletta, ja niissä oli mukana yhteensä 30 haastateltavaa. Haastateltavat valittiin siten, että he edustavat mahdollisimman laajasti maassamme olevia sovittelun osa-alueita, jolloin heitä haastateltiin nimenomaan tietyn osa-alueen keskeisinä toimijoina ja informanteina.

Haastattelujen lisäksi tehtiin kuusi kyselyä sovittelun eri osa-alueille. Kyselyt suunnattiin kaikille lakisäätteistä sovittelua tekeville tahoille: (1) tuomioistuinsovittelijoille, (2) perheasioiden sovittelijoille sekä (3) rikosasioita sovitteleville vapaaehtoisille ja (4) sovittelutoimistojen työntekijöille. Lisäksi oma kyselynsä tehtiin (5) sovittelua harjoittaville asianajajille ja (6) vuoden 2021 Sovittelijapäivien osallistujille. Sähköisinä toteutettuihin webropol-kyselyihin vastasi yhteensä 535 sovittelijaa eri osa-alueilta.

SUSTIMA-hankkeen selvitykseen sisältyneet sovittelun osa-alueet

Rikossovittelu

Rikos- ja riita-asioiden lakisäätäinen sovittelu
Vakavien rikosten jälkikäsittely

Riita-asioiden sovittelu

Riita-asioiden tuomioistuinsovittelu
Tuomioistuimen ulkopuolinen (kaupallisten) riita-asioiden sovittelu

Sovittelu lasten ja nuorten asioissa

Koulusovittelu
Katusovittelu ja K-0 -toiminta

Yhteisösovittelu

Naapuruussovittelu
Yhteisösovittelu väestöryhmien välisissä konflikteissa

Perhesovittelu

Perheasioiden sovittelu
Asiantuntija-avusteinen huoltoriitojen tuomioistuinsovittelu

Työelämä

Kollektiivinen työriitojen sovittelu
Työyhteisösovittelu

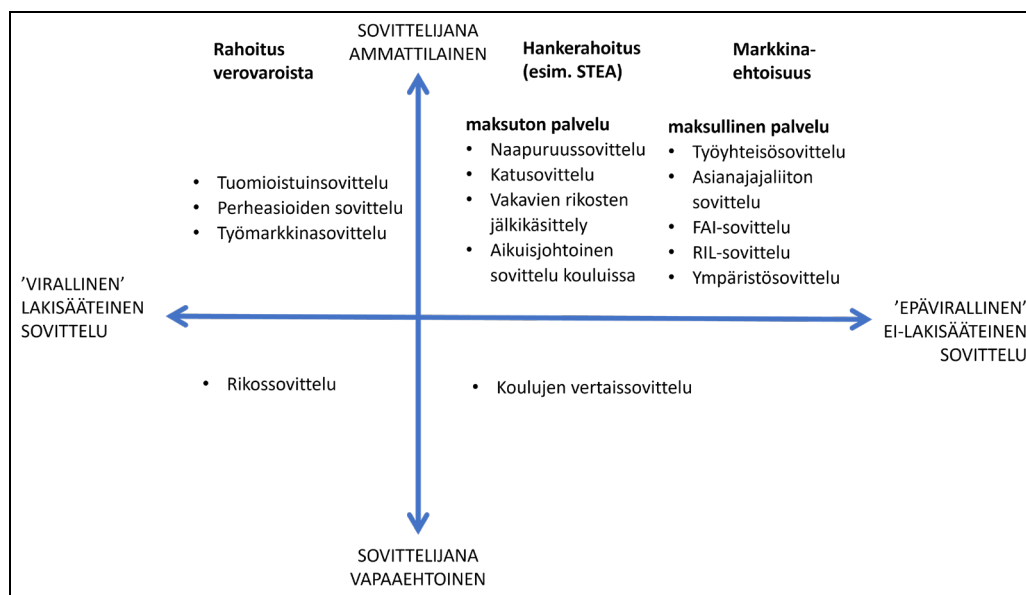
Ympäristösovittelu

Tulokset ja johtopäätökset

Sovittelijat ovat yksimielisiä siitä, että sovittelu sopii hyvin suomalaiseen yhteiskuntaan. Yhtä varmoja ei kuitenkaan olla siitä, että Suomessa olisi ymmärretty sovittelun merkitys ja sen mahdollisuudet. Sovittelijat ovat sitoutuneita erityisesti omiin sovittelun osa-alueisiinsa ja niiden kehittämiseen, mutta ovat lisääntyvässä määrin kiinnostuneita myös muista sovittelun aloista ja sovelluksista. Sovittelijat kokevat, että **sovittelun mahdollisuuksia ei Suomessa hyödynnetä täysmääräisesti**, eikä sovittelusta tiedetä riittävästi. Sovittelun näkyvyyden puute koettiin niin ikään ongelmaksi.

SUSTIMA-hankkeen haastattelut ja kyselyt tuovat esiin ne toimintaympäristöt tai yhteisöt, joissa sovittelua käytetään. Sovittelua ei kehitetä vain menetelmien tasolla, vaan laajemmin koko sovittelun toimintaympäristöä, yhteistyöverkostoja ja rakenteita kehittämällä. Näin ollen sovittelua tukevien toimintatapojen kehittäminen on tärkeää sovittelun tuloksellisuuden ja toimintaedellytysten kannalta.

Julkisen sektorin rooli on hyvin vahva suomalaisessa sovittelujärjestelmässä. Sovittelu on pitkälti julkisesti rahoitettua ja kytketty vahvasti virallisuonteisiin järjestelmiin. (ks. Kuvio 1). Suomalaisena erityispiirteenä voidaan pitää lakisääteistä, vapaaehtoisten sovittelijoiden varassa toimivaa laajaa rikossovittelun järjestelmää. Yksityisten sovittelupalveluiden tarjonta on toistaiseksi ollut maassamme verraten vähäistä. Kansalaisyhteiskunnan rooli on ollut tärkeä sovittelun osa-alueiden kehittämisessä, mutta sovittelijoiden itseorganisoitumista professioksi ei ole tapahtunut, toisin kuin monissa muissa maissa.

Kuvio 1. Suomalaisen sovittelun kenttä

Sovittelun **organisointuminen** ja johtaminen näyttää toteutuvan vaihtelevasti sovittelun eri osa-alueilla. Esimerkiksi rikossovittelussa on vahva valtakunnallinen ohjaus, tuki ja valvonta; perheasioiden sovittelusta ne puuttuvat käytännössä lähes täysin. Paikalliset organisaatiot (esimerkiksi tuomioistuimet ja sovittelutoimistot) koettiin kaikilla osa-alueilla toimivammiksi kuin ylätasoon koordinoiti.

Erilaisista **laadunvarmistuksen** keinoista eniten kannatusta sai sovittelijoiden eettisten ohjeiden laatiminen. Muut laadunvarmistuksen keinot eivät olleet yhtä suosittuja - joskin perheasioiden sovittelijat ja tuomioistuinten huoltoriitojen asiantuntija-avustajat pitivät sovittelijoiden pätevyysvaatimusten määrittelyä tärkeämpänä kuin muut vastaajaryhmät. Tätä selittää se, että lasten asioissa sovittelun ammatillisuus, vastuullisuus ja eettisyys korostuvat erityisesti, ja pätevyysvaatimuksilla voitaisiin vahvistaa näiden toteutumista.

Kyselyiden perusteella sovittelijat luottavat omaan osaamiseensa; valtaosa (noin kaksi kolmesta) vastaajista koki, että pärjää nykyisellä koulutuksellaan ja pystyy itse täydentämään osaamistaan tarvittaessa. Koulutusta lähestytään pikemmin käytännönläheisesti kuin teoreettisesti. Kaiken kaikkiaan vastauksista kuvastuu **tarve sovittelun käytännön taitojen kehittämiseen**, erityisesti erilaisissa haastavissa tilanteissa. Samalla nousi esiin myös taitojen ylläpito kertauskursseilla sekä yleisemmin jatkuvan oppimisen idea.

Osa-aluekohtaiset sovittelijakoulutukset vaihtelevat laajuudeltaan ja sisällöltään. Osa vaihtelusta on luonnollista seurausta sovitteltavien konfliktien erilaisuudesta ja sovittelijoiksi koulututtavien erilaisista tarpeista. **Koulutuskenttä jää kuitenkin varsin hajanaiseksi ja vaikeasti hahmottavaksi**. Olisi tarpeen tarkastella lähemmin, missä määrin koulutukset seuraavat eurooppalaisia suosituksia sovittelijakoulutusten laajuudesta ja sisällöistä. Sovittelijakoulutusten puutteena voi pitää myös sitä, että ne eivät useinkaan muodosta selkeitä opintopolkuja, joita seuraamalla sovittelijan olisi mahdollista hankkia itselleen peruskoulutuksen jälkeen syventäviä opintoja tai erikoistua tiettyille osaamisalueille.

Johtopäätökset

Vaikka sovittelu on saanut Suomessa virallisen luonteen lakisäätöisten sovittelumenettelyiden kehittyessä, ja vaikka julkisen sektorin panostukset sovitteluun ovat merkittäviä, se ei kuitenkaan ole integroitunut riittävän hyvin erilaisiin hyvinvointivaltion oikeudenkäytön, turvallisuuden ja hyvinvoinnin palvelujärjestelmiin ja -ketjuihin. Sovittelun luonnetta vaihtoehtoisena konfliktinratkaisun muotona ei tunnusteta eikä sitä käsitellä tasaveroisena ongelmanratkaisun muotona perinteisiin oikeudenkäytön ja hallinnon prosesseihin verrattuna.

Sovittelun laadunvarmistus on ajankohtainen haaste tilanteessa, jossa sovittavien tapausten, erilaisten sovittelumenettelyjen sekä palveluntarjoajien määrä on lisääntynyt, eikä kentällä ole yhteisiä pelisääntöjä. Lakisääteisillä sovittelun osa-alueilla tukeudutaan lakiin, mutta muilla sovittelun osa-alueilla ei ole välttämättä minkäänlaisia pelisääntöjä sovittelusta. Kuka tahansa voi kutsua itseään sovittelijaksi. Sovittelijoiden osaaminen ja etiikka ovatkin olennaisia tärkeitä tekijöitä sovittelun laadun varmistamisessa.

Sovittelun kokonaisuus on kehittynyt yksittäisten aktiivien ja kehittämishankkeiden avulla, ja sovittelun kentän muuttuessa se hyötyisi järjestelmällisemmästä koordinaatiosta ja kehittämisestä. Sovittelijat eivät kaipaa sovittelun tiukempaa sääntelyä, mutta yhtenäisillä linjauksilla ja ohjeistuksella, paremmalla resurssien koordinoinnilla, paremmalla tietopohjalla ja sovittelun kentän tiivistyvällä vuoropuhelulla voitaisiin Suomessa saavuttaa sovitteluun kiinnitettyjä lupauksia. Sovittelun kehittämisen tai kehittämisen suunnittelemattomuudesta kertoo myös se, että suomalaista sovittelua ja sen osa-alueita on kehitetty kansallisessa kontekstissa, eikä esimerkiksi EU:n sovitteludirektiiviin tai Euroopan neuvoston suosituksiin sovittelusta ja sovittelukoulutuksesta ole kiinnitetty paljonkaan huomiota.

Vaikka sovittelijat ovat vakuuttuneita sovittelun hyödyllisyydestä asiakkaille, tarvitaan myös kriittistä tutkimusta ja keskustelua sovittelun toteuttamisen tavoista ja vaikutuksista. Yksi sovittelun koetinkivi on se, mitä vastataan palautteeseen niille, joiden mielestä sovittelu tai jokin sen sovellus ei palvele asiakkaan tarpeita. Lisäksi sovittelun kehittämisellä on myös sen käytännön sovelluksia ja välittömiä vaikutuksia laajempaa merkitystä – esimerkiksi kansalaistaitojen ja osallisuuden rakentumisessa.

Sovittelun kenttä on monella tapaa rikas, kehittyvä ja dynaaminen. Uusia sovittelun tarpeita tunnistetaan jatkuvasti ja niihin kehitetään sopivia sovittelumenettelyitä. Uusia ja kehittyviä menettelyitä ovat mm. maatalouden sukupolvenvaihdoksiin liittyvien ristiriitojen sekä järjestöjen ja yhdistysten välisten kiistojen sovittelu. Kehitteillä on myös terveys- ja hyvinvointipalveluihin, kuten vanhusten hoivapalveluihin liittyviä sovittelun muotoja. Uudenlaisen sovittelun kehittämisalueen muodostaa hallintoasioiden sovittelu, jonka mahdollisuuksia on vasta hiljattain alettu tarkastella Suomessa. Tällä alueella näyttäisi olevan monenlaisia sovittelun mahdollisuuksia, joiden kartoittaminen edellyttäisi kokeiluhankkeita ja jatkotutkimusta.

Kehittämisenäkymät ja suositukset

Sovittelun pitkäjänteisen kehittämisen mahdollisuudet Suomessa ovat otolliset: sovitteluun ja vaihtoehtoiseen konfliktinratkaisuun kohdistuu kasvavaa kiinnostusta, sovittelumäärät ovat lisääntyneet voimakkaasti ja eri osa-alueet kehittyvät dynaamisesti. Samaan aikaan valtion taholta on nähtävissä pyrkimystä tiivistää sovittelun koordinaointia ja järjestää edellytyksiä pitkäjänteisemmälle resursoinnin suunnittelulle. Sovittelun kehittämisen tekee ajankohtaiseksi kaksi tekeillä olevaa uudistusta, joilla on vaikutuksia sovitteluun: 1) monia sovitteluhankkeita rahoittaneen STEA:n rahoitus on siirtymässä valtion budjettiin ja 2) rikosten ja eräiden riita-asioiden sovittelun mahdollisesta siirrosta oikeusministeriön hallinnonalalle on tehty esitys.

SUSTIMA-hankkeen pohjalta esitetään kymmenen suositusta sovittelun strategiseksi kehittämiseksi. Niiden tarkoituksena on tukea koko sovittelun kentän kehittämistä. Tavoitteena on integroida sovittelu yhä paremmin niihin toimintaympäristöihin ja palvelurakenteisiin, joissa sitä toteutetaan - esimerkiksi työpaikkojen, kuntien ja hyvinvointialueiden palveluiden tai koulujen toimintaan. Suositusten lisäksi SUSTIMA raportti sisältää yksityiskohtaisia toimenpide-ehdotuksia, jotka kohdentuvat sovittelun eri osa-alueille.

Kymmenen suositusta sovittelun kehittämiseksi

1. Selvitetään edellytyksiä ja mahdollisuuksia perustaa **sovittelun osaamiskeskus** tai strategiayksikkö tai muulla vastaavalla nimellä toimiva sovittelun valtakunnallisen koordinaoinnin ja tuen yksikkö. Yksikön tehtävä olisi kaikkia sovittelun osa-alueita tukeva tiedontuottaminen sekä sovittelun poikkihallinnollinen koordinaointi ja tuki. Yksikön sijoituspaikkana voisi olla esimerkiksi oikeusministeriö.
2. Sovittelun osaamiskeskuksen tueksi ja yhteistyökanavaksi sovittelun kentälle perustetaan **verkosto** sovittelun eri osa-alueiden edustajista, sovittelun asiantuntijoista ja keskeisistä julkisen sektorin toimijoista, jotka pyrkivät omassa toimessaan edistämään sovittelun hyödyntämistä. Eri hallinnonaloilta sekä hallinnon tasoilta (alueet, kunnat) kutsutaan mukaan sovittelun kehittämisestä kiinnostuneita toimijoita.
3. Laaditaan suomalaisen **sovittelun kehittämisstrategia**. Strategiatyössä voitaisiin tunnistaa sovittelun hyötyjä ja pohtia lähemmin sovittelun voimavaroja ja niiden kohdentamista ja kohdentamisen perusteita. Strategia tarvitsee tuekseen tutkimus- ja selvitystoimintaa erityiskysymyksissä, kuten sovittelun vaikuttavuuden tutkimusta ja menetelmien kehittämistä. Strategiatyössä voitaisiin

myös tarkastella sovittelua kansalaistaitona sekä osana Suomen kansainvälistä vuorovaikutusta.

4. Kehitetään sovittelupalveluiden **alueellista saatavuutta**. Selvitetään, voisivatko sovittelutoimistot koota sovitteluosaamista omilla alueillaan, ja voisivatko niiden tehtävät laajentua nykyisen rikossovittelun ulkopuolelle – ja laajemmin konfliktien sovitteluun ennen kuin niistä kehkeytyy rikoksia. Sovittelun tulisi myös olla mukana uusien hyvinvointialueiden toimenpideohjelmassa ja palvelutarjonnassa.
5. Sovittelukoulutus **integroidaan paremmin** sellaisten **ammattiryhmien koulutukseen**, joiden ammattikäytännöt kytkeytyvät eri tavoin sovitteluun (esimerkiksi oikeustieteellinen koulutus, sosiaalityön ja nuorisotyön koulutus sekä poliisi- ja opettajankoulutus). Suomeen tulisi saada ainakin yksi **sovitteluun keskittyvä oppituoli (professori)**.
6. Laaditaan **yhtenäiset eettiset ohjeet** sovittelun laadunvarmistuksen kehittämiseksi. Eettiset ohjeet toimisivat sovittelijoiden itsesääntelyn välineenä, ja ne sisällytettäisiin kaikkiin sovittelukoulutuksen muotoihin. Samalla ne kertoisivat sovittelun asiakkaille, millaista palvelua heidän on lupa odottaa. Ohjeet edellyttäisivät laajapohjaista valmistelua ja sitoutumista.
7. Selvitetään sovittelun **yksityisesti tuotettujen palveluiden tarjontaa**. Seurataan, miten kaupallisten sovittelupalvelujen ja sovittelukoulutusten kysyntä ja tarjonta kehittyvät Suomessa. Samalla arvioidaan yksityisten sovittelupalveluiden roolia suhteessa julkisrahoitteisiin sovittelun muotoihin. Sovittelupalveluita tarjoavat yksityiset toimijat ja yritykset voisivat samalla kehittää yhteisiä pelisääntöjä ja viestintää.
8. Varaudutaan niihin haasteisiin ja mahdollisuuksiin, joita **digitalisaatio** tuo sovittelulle. Etäyhteyksin tapahtuvien sovittelujen lisäksi digitalisaatio mahdollistaa erilaisia konfliktinratkaisua ja sovittelua tukevia palvelualustoja, jotka voivat helpottaa sovittelun kysynnän ja tarjonnan kohtaamista tai sovittelun tuloksena syntyviä sopimusjärjestelyitä. Tietojärjestelmien kehitystä tarvitaan myös sovittelun seurannan, tiedontuotannon ja tutkimuksen tarpeisiin.
9. **Sovittelun perustietojen keruuta ja tilastointia tulee kehittää ja yhtenäistää Suomessa**. Erityisesti ne lakisääteiset, paljon sovittelutapauksia käsittävät osa-alueet, joilla tilastot ovat vasta kehittymässä (tuomioistuimet, perheasioiden sovittelun vastuutahot) täytyisi saada kattavan, selkeän ja helposti

saavutettavan tilastotiedon tuottajiksi. Samalla kehitetään tutkimuslupakäytäntöä niin, että tutkimustiedon saatavuuden helpottaminen ei vaaranna sovittelun tietoturvaa.

10. Sovittelun jatkotutkimusaiheena olisi tärkeä tutkia monitieteisesti **sovittelun vaikuttavuutta** ja samalla kehittää tapoja sen mittaamiseen. Tutkimusta tarvittaisiin mm. sovittelun pidemmän aikavälin vaikutuksista – esimerkiksi siitä, uusiutuvatko sovitteluun päätyneet ongelmatilanteet, ja millaiset sovittelumenettelyn tekijät ovat yhteydessä ongelmien pysyvään ratkeamiseen tai niiden uusiutumiseen. Toinen ehdotettava jatkotutkimusaihe on **sovittelun yhteiskunnallisia kustannuksia ja hyötyjä kartoittava analyysi**. Kysymys on relevantti sekä julkisen talouden että yksityisiin, esimerkiksi kaupallisiin riitoihin liittyvien kustannusten näkökulmasta. Hanke tuottaisi päätöksentekijöille tietoa sovitteluun sidottujen resurssien hyödyistä samoin kuin sovittelun arvioinnin menetelmistä.

Lisälukemista

Peltonen, L., Haavisto, V., Heinonen, H. & Elonheimo, H. (2022) Suomalaisen sovittelun tila ja mahdollisuudet. SUSTIMA-hankkeen loppuraportti. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2022:30, <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-012-7>

Ervasti, K. & Attias, M. (Toim.) (2022, painossa) *Sovittelu ja sen sovellukset*. Edita kustannus, Helsinki.

Lisätietoja:

Professori, HT Lasse Peltonen toimii Itä-Suomen yliopistossa ympäristökonfliktien hallinnan professorina. Hänen tutkimusaiheisiinsa kuuluvat ympäristökonfliktit, konfliktinratkaisu ja yhteistoiminnalliset menetelmät. Peltonen toimii kansainvälisen environmental policy and law -maisteriohjelman toisena johtajana. lasse.peltonen@uef.fi, p. 050 466 7204, <https://uefconnect.uef.fi/henkilo/lasse.peltonen/>

Erikoistutkija, FT Vaula Haavisto on tutkinut ja kehittänyt perheasioiden sovittelua. Lisäksi hän on perehtynyt myös muihin sovittelun osa-alueisiin, ennakoivaan sopimiseen ja alioikeuksien riidanratkaisuun. vaula.haavisto@tuni.fi

Yliopistonlehtori, OTT, FM Hilka Heinonen toimii Itä-Suomen yliopistossa ympäristöoikeuden opettajana ja tutkijana. Ympäristölliset naapuruskiihat ja niiden käsittelyn kehittäminen ovat hänen kiinnostuksensa ydintä. hilka.heinonen@uef.fi

Kehittämispäällikkö, OTT, dosentti Henrik Elonheimo kehittää rikos- ja riita-asioiden sovittelua Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksessa. Hän on myös opettanut ja tutkinut rikosten sovittelua ja restoratiivista oikeutta. henrik.elonheimo@thl.fi

Suomalaisen sovittelun tila ja mahdollisuudet (SUSTIMA) -hanke on toteutettu osana valtioneuvoston vuoden 2020 selvitys- ja tutkimussuunnitelman toimeenpanoa.

Hankkeen ohjausryhmän puheenjohtaja:

Kehittämisneuvos Aarne Kinnunen

Oikeusministeriö, aarne.kinnunen@gov.fi

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta
Statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet